

Съвет на
Европейския съюз

Брюксел, 3 ноември 2023 г.
(OR. en)

14966/23

AGRI 675
FOOD 81
SAN 630

ПРИДРУЖИТЕЛНО ПИСМО

От:	Генералния секретар на Европейската комисия, подписано от г-жа Martine DEPREZ, директор
До:	Г-жа Thérèse BLANCHET, генерален секретар на Съвета на Европейския съюз
№ док. Ком.:	COM(2023) 676 final
Относно:	ДОКЛАД НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И СЪВЕТА относно храни и хранителни съставки, обработени с йонизиращо лъчение през 2020—2021г.

Приложено се изпраща на делегациите документ COM(2023) 676 final.

Приложение: COM(2023) 676 final

Брюксел, 27.10.2023 г.
COM(2023) 676 final

ДОКЛАД НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И СЪВЕТА
относно храни и хранителни съставки, обработени с йонизиращо лъчение през
2020—2021г.

Съдържание

РЕЗЮМЕ	2
1 КОНТЕКСТ	3
2 ОДОБРЕНИ СЪОРЪЖЕНИЯ ЗА ОБЛЪЧВАНЕ	3
3 РЕЗУЛТАТИ ОТ ИЗВЪРШЕНИ ПРОВЕРКИ В СЪОРЪЖЕНИЯТА ЗА ОБЛЪЧВАНЕ ПРЕЗ 2020—2021 Г.	4
4 РЕЗУЛТАТИ ОТ ПРОВЕРКИТЕ ПРИ ПРОДАЖБАТА НА ПРОДУКТИ	5

РЕЗЮМЕ

Съгласно член 7, параграф 3 от Директива 1999/2/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 22 февруари 1999 година¹ за сближаване на законодателствата на държавите членки относно храните и хранителните съставки, които са обработени с йонизиращо лъчение, всяка година държавите членки съобщават на Комисията:

– резултатите от проверките, извършени в съоръженията за йонизиращо облъчване, включително категориите и количествата обработени с йонизиращо лъчение храни и приложените дози; и

– резултатите от проверките, извършени при продажбата на продукта.

В член 7, параграф 4 от директивата се изисква от Комисията да публикува в Официален вестник на Европейския съюз доклад, който се основава на информацията, която се предоставя всяка година от националните контролни органи.

Настоящият доклад обхваща периода от 1 януари 2020 г. до 31 декември 2021 г. Той съдържа обобщение на информацията, изпратена на Комисията от държавите членки на ЕС и Северна Ирландия. Държавите от ЕАСТ не предоставиха данни през 2020 г. и 2021 г.

Период: 1.1.2020 г. — 31.12.2021 г.

Засегнати държави: 27-те държави членки на ЕС и Северна Ирландия

Съоръжения за облъчване:

– брой държави с оборудване: 13 държави членки и Норвегия

– брой одобрени съоръжения: 22

– брой закрити съоръжения: 0

– брой държави, в които се извършва облъчване: 10 държави членки

Данни за обработката:

– количество на обработените продукти: 5029,1 тона (-35,8 % в сравнение с 2018—2019 г.)

– основни обработени стоки: жабешки бутчета (76,4 %), домашни птици (11,9 %) и сушени ароматни билки, подправки и зеленчукови подправки (11,6 %)

– основно място на облъчване: Белгия (83 %)

Проверки при продажбата на продукти:

– брой на анализирани проби: 7667

– брой на пробите, неотговарящи на изискванията: 66 (0,9 %)

– основни анализирани стоки: билки и подправки (43,84 %) и зърнено-житни култури, семена, зеленчуци, плодове и техните производни продукти (25,98 %)

¹ Директива 1999/2/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 22 февруари 1999 г. за сближаване на законодателствата на държавите членки относно храните и хранителните съставки, които са обработени с йонизиращо лъчение (ОВ L 066, 13.3.1999 г., стр. 16).

1 КОНТЕКСТ

Облъчването на храни е обработването на хранителни продукти с определен тип лъчиста енергия, известна като йонизиращо лъчение. Лъчистата енергия има различни дължини на вълните и степени на мощност и изчезва, когато енергийният източник бъде премахнат. Облъчването се използва за санитарни и фитосанитарни цели, за да убива бактерии (като *Salmonella*, *Campylobacter* и *E. coli*), които могат да причинят хранително отравяне, както и за премахване на организми, вредни за растенията или за растителните продукти, като например насекоми и други вредители. То се използва също така, за да забави узряването на плодовете, да спре покълването на зеленчуците (като например лук и картофи) и в крайна сметка да удължи срока на годност на хранителните продукти. Облъчването на храните не може да замени правилното боравене с тях. Остава изискването облъчените храни да бъдат подложени на подходящо охлаждане и термична обработка преди консумация, когато това е необходимо.

Правната уредба на ЕС относно облъчването на храни („директивите относно облъчването на храни“) се състои от:

– Директива 1999/2/ЕО (рамкова директива) на Европейския парламент и на Съвета от 22 февруари 1999 г. за сближаване на законодателствата на държавите членки относно храните и хранителните съставки, които са обработени с йонизиращо лъчение. В нея се определят разпоредби за производството, продажбата и вноса на храни и хранителни съставки, обработени с йонизиращо лъчение;

– Директива 1999/3/ЕО (директива за изпълнение) на Европейския парламент и на Съвета от 22 февруари 1999 г. относно съставянето на списък на Общността за храни и хранителни съставки, които са обработени с йонизиращо лъчение². Този списък понастоящем включва само една категория храни: сушени ароматни билки, подправки и зеленчукови подправки. Списъкът с национални разрешения за други храни и хранителни съставки, които могат да бъдат обработвани с йонизиращо лъчение, се публикува от Комисията в Официален вестник на Европейския съюз.

Обработването на храни и хранителни съставки с йонизиращо лъчение може да се извършва само в одобрени съоръжения за облъчване. За съоръжения на територията на ЕС одобрението се дава от компетентните органи на държавите членки. В член 7, параграф 3 от Директива 1999/2/ЕО от държавите членки се изисква да уведомяват Комисията за списъка си с одобрени съоръжения за облъчване.

В съответствие с член 6 от Директива 1999/2/ЕО на етикета на всяка облъчена храна или на всяка облъчена хранителна съставка в съставни храни трябва да бъдат отбелязани думите „облъчено“ или „обработено с йонизиращо лъчение“.

С оглед на контрола на правилното прилагане на посоченото изискване за етикетиране и на откриването на храни, които може да са били незаконно обработени с йонизиращо лъчение, Европейският комитет по стандартизация (CEN) одобри няколко метода за изследване на проби.

2 ОДОБРЕНИ СЪОРЪЖЕНИЯ ЗА ОБЛЪЧВАНЕ

В края на отчетния период (1 януари 2020 г. — 31 декември 2021 г.) в ЕС е имало 22 одобрени съоръжения за облъчване, разположени в 13 държави членки: Белгия

² ОВ L 66, 13.3.1999 г., стр. 24.

(1), България (1), Чехия (1), Германия (4), Естония (1), Испания (2), Франция (5), Хърватия (1), Италия (1), Унгария (1), Нидерландия (2), Полша (1) и Румъния (1).

От тези 13 държави членки, оборудвани със съоръжения за облъчване, три не са облъчвали храни през периода 2020—2021 г.: България, Италия и Румъния.

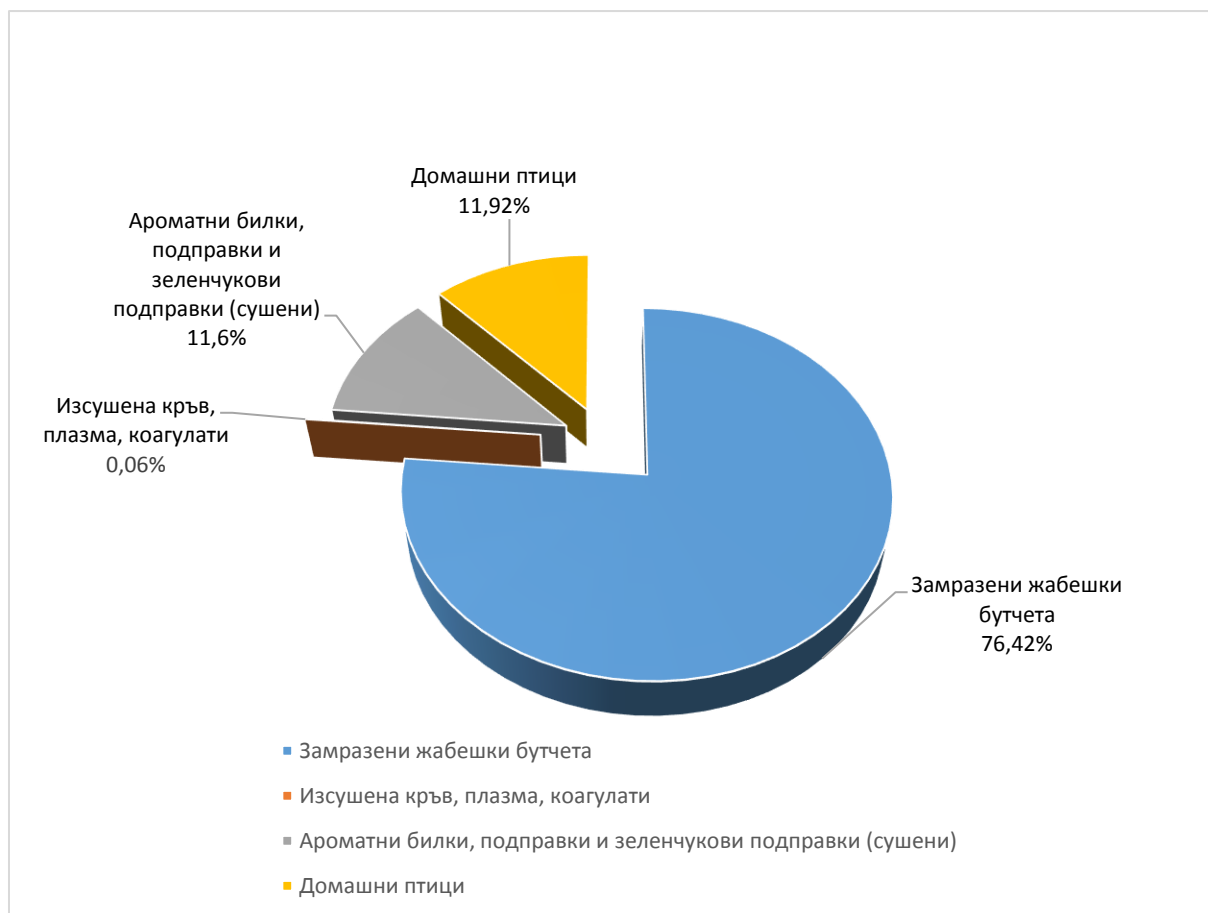
3 РЕЗУЛТАТИ ОТ ИЗВЪРШЕНИ ПРОВЕРКИ В СЪОРЪЖЕНИЯТА ЗА ОБЛЪЧВАНЕ ПРЕЗ 2020—2021 Г.

През 2020 г. и 2021 г. в държавите членки на ЕС са били обработени с йонизиращо лъчение общо 5029,1 тона хранителни продукти. Обработването се е извършвало главно в Белгия — 83 % от облъчените храни в ЕС.

Трите вида стоки с най-голям дял сред облъчените продукти в ЕС са били жабешки бутчета (76,42 %), домашни птици (11,92 %) и сушени ароматни билки, подправки и растителни подправки (11,6 %).

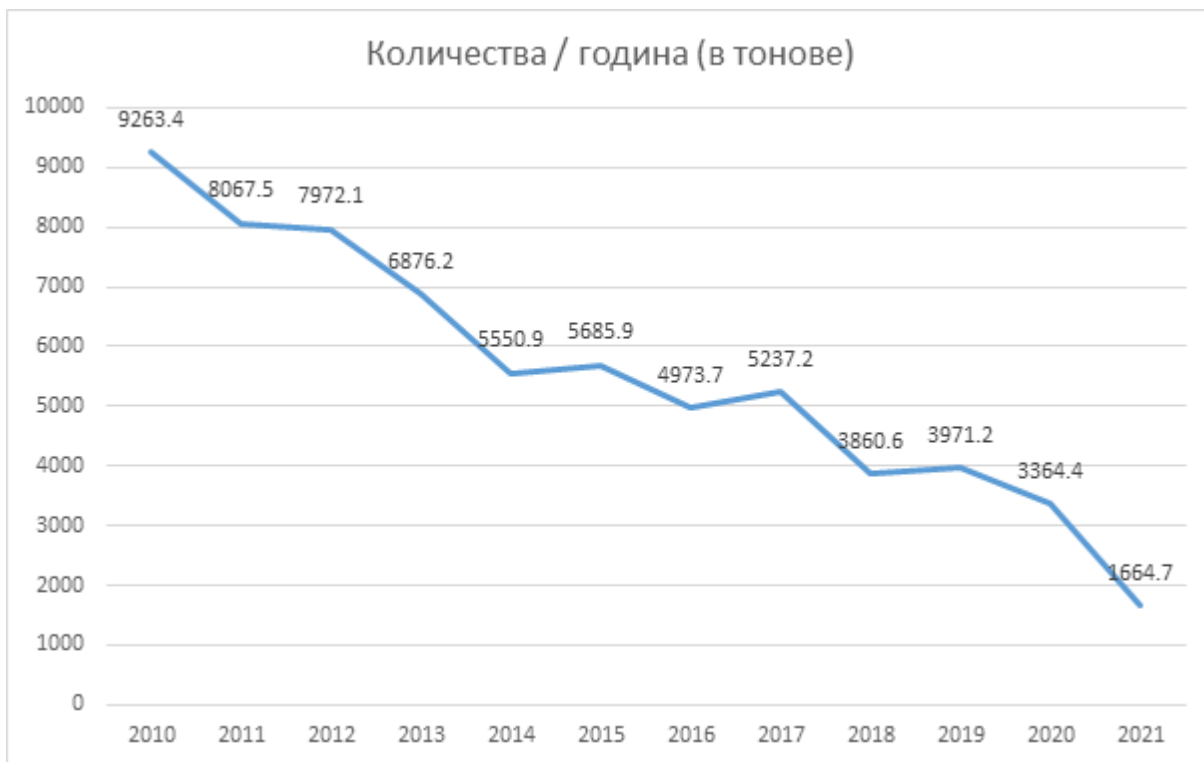
На фигура 1 е показано разпределението на продуктите, облъчени в одобрени съоръжения в държавите членки на ЕС през 2020 г. и 2021 г.

Фигура 1 — Разпределение по категория облъчени хранителни продукти в ЕС през 2020—2021 г.

Количествата хранителни продукти (в тонове), обработени с йонизиращо лъчение в ЕС, намаляват от 2010 г. насам, както е показано на фигура 2.

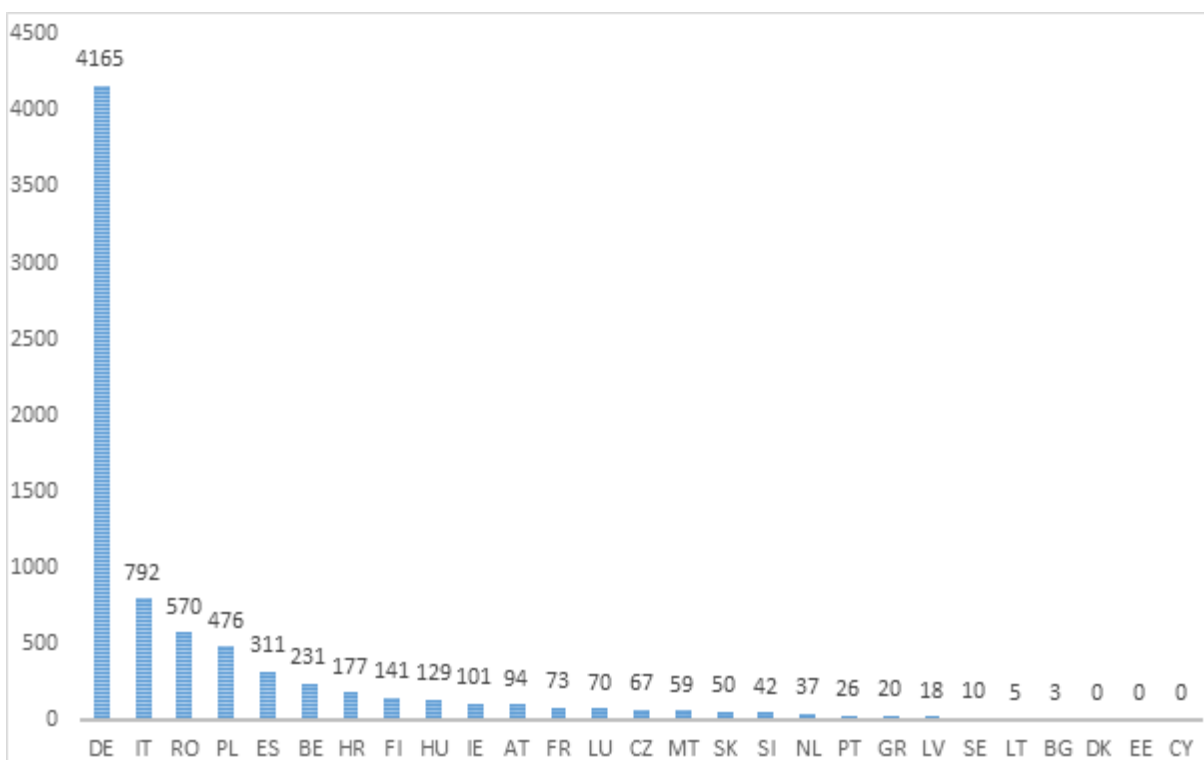
Фигура 2 — Количество хранителни продукти, обработени с йонизиращо лъчение в одобрени предприятия в Европейския съюз от 2010 г. насам

4 РЕЗУЛТАТИ ОТ ПРОВЕРКИТЕ ПРИ ПРОДАЖБАТА НА ПРОДУКТИ

За периода 2020—2021 г. са изследвани 7667 проби от 24 държави членки на ЕС, т.е. общо средно с 21,8 % по-малко, отколкото през 2018—2019 г. Данните за всяка държава членка на ЕС са представени в приложение II и са обобщени на фигура 3.

Фигура 3 — Анализирани проби при продажбата на продуктите във всяка държава членка през 2020—2021 г.

През 2020—2021 г. три държави членки не са извършвали аналитични проверки при продажбата на продуктите — поради бюджетни ограничения (Дания) или липса на лабораторен капацитет (Кипър и Естония).

От общо 7667 анализирани проби 66 не са отговаряли на изискванията (0,9 %), а при 80 проби (1 %) е получен неопределен резултат. Неспазването на изискванията се състои предимно в неправилно етикетирание и забранено облъчване. Процентът на неспазване на изискванията (0,9 %) е малко по-нисък, отколкото през предходния отчетен период 2018—2019 г. (1 %).

При продажбата на продукти, както се вижда на фигура 4, с най-голям дял сред анализираните хранителните продукти са били „билки и подправки“ (43,84 %) и „зърнено-житни култури, семена, зеленчуци, плодове и техните производни продукти“ (25,98 %).

Фигура 4 — Категории хранителни продукти, анализирани при продажбата на продуктите в Европейския съюз през 2020—2021 г.

